

Streszczenie

Partimento - duet wykonawcy z kompozytorem, od szkicu do improwizacji i kompozycji. Realizacja wybranych Partimenti Bernardo Pasquiniego.

Praktyka partimento miała swoje początki we Włoszech, najważniejszym centrum tej sztuki stał się w XVIII w. Neapol. Generalnie partimento to rodzaj skrótowego zapisu muzycznego, posługującego się notacją charakterystyczną dla basso continuo. Partimento na ogół zanotowane jest jako jeden głos (zwykle basowy), opatrzony oznaczeniami cyfrowymi. Cyfrowanie nie jest konieczne, jeśli zakłada się, że wykonawca ma się posłużyć w realizacji partimento tzw. regułą oktawy. Ćwiczenie sztuki partimento mogło być sposobem na opanowanie mistrzostwa w komponowaniu - kształtowało takie umiejętności, jak improwizacja na instrumencie klawiszowym, czytanie basu cyfrowanego, kontrapunkt, a także kształtowanie formy, dysponowanie fakturą i uzyskanie jej spójności motywicznej. Partimento posłużyło jako podstawowa metoda nauczania w słynnych konserwatoriach neapolitańskich, które – choć założone w XVI w. jako sierocińce - stały się od końca XVII w. profesjonalnymi szkołami muzycznymi, o legendarnej wręcz renomie w całej Europie. Uczący się w nich młodzi muzycy otrzymywali wykształcenie na najwyższym poziomie, co otwierało przed nimi możliwości kariery nie tylko we Włoszech. Poza Neapolem sztuka partimento była kultywowana także w innych ośrodkach, jak na przykład Rzym, czy Bolonia. Jej wpływy widzimy też w innych krajach europejskich, szczególnie w Niemczech.

Partimento, choć za sprawą neapolitańskiej metodyki nauczania zaczęło kojarzyć się głównie z formą ćwiczenia, może być równie dobrze zapisem muzyki przeznaczonej do żywego, koncertowego wykonania, w której kompozytor i wykonawca pospołu współtworzą jedno dzieło. Bernardo Pasquini (1637-1710) był jednym z pierwszych autorów partimenti, jakkolwiek sam nigdy tego słowa nie stosował, a swoje utwory w tym typie nazywał np.: “basso”, “basso continuo”, “sonata”, “versetto”.

Niniejsza praca doktorska poświęcona jest wybranym Partimenti spośród 14 Sonat na dwa instrumenty klawiszowe i 14 Bassi na jeden instrument klawiszowy B. Pasquiniego. Manuskrypt zawierający te utwory, zatytułowany *Sonate per uno o due Cembali con il basso cifrato* znajduje się w zbiorach British Library of London pod sygnaturą Ms. Add. 31501, I. Na potrzeby tej pracy wybranych zostało 9 utworów: 6 Bassi i 3 Sonaty. Zostały one zrealizowane i nagrane jako kompletne utwory, przeznaczone nie tylko na jeden instrument

klawiszowy, ale także na zespoły kameralne, takie jak duet (skrzypce i b.c., skrzypce i klawesyn obligato), czy trio (trzy viole da gamba lub fagoty i b.c). Partimenti podwójne, czyli Sonaty zostały opracowane w taki sposób, by mogły być wykonane z użyciem instrumentów klawiszowych (klawesyn, organy, a nawet współczesny fortepian) i harfy. Utwory, jakie powstały reprezentują rozmaite gatunki muzyki instrumentalnej XVIII w., angażują ścisły kontrapunkt (fuga, fughetta, faktura imitacyjna) lub bardziej swobodne techniki kompozytorskie (arioso, sonata figuracyjna, fantazja polifoniczna), a ich styl determinuje estetyka XVIII wieku.

Praca obejmuje realizacje następujących Partimenti:

Bernardo Pasquini (1637-1710) - Sonate per uno o due Cembali con il basso cifrato, Lbl – MS Add. 31501/I (6 V 1703- 3 XII 1704)

[Basso V] – na skrzypce i klawesyn obligato

Sonata IV – na dwa instrumenty klawiszowe

Basso [XII] - na klawesyn solo

Sonata XII – na klawesyn i harfę

Basso continuo [II] - na klawesyn solo

Basso [III] – na skrzypce i b.c.

[Basso IV] – na klawesyn solo

Sonata IX a due – na dwa instrumenty klawiszowe

[Basso XIII] – na trzy viole da gamba lub fagoty i b.c.